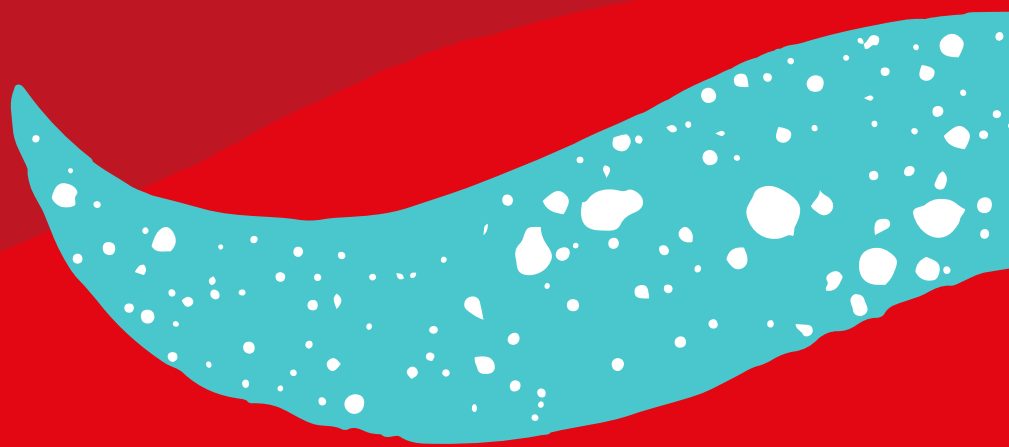

Taalactiviteiten
voor anderstalige
kinderen van
0 tot 6 jaar

Praat Nederlands met me!

Nederlands voor anderstalige kinderen

Veel kinderen in Nederland groeien op met een andere moedertaal. Hun ouders spreken beperkt of zelfs helemaal geen Nederlands. Het is belangrijk dat deze kinderen hun moedertaal goed leren spreken. Maar het is ook belangrijk dat zij Nederlands leren. Zodat ze goed mee kunnen doen in de maatschappij waarin zij zich bewegen.

Deze uitgave biedt handvatten voor iedereen die het leuk vindt om anderstalige kinderen op een stimulerende manier kennis te laten maken met het Nederlands.

Deze uitgave is bijvoorbeeld handig voor:

- vrijwilligers die op de kinderen passen tijdens de taallessen van de ouders.
- voorleesvrijwilligers (bijvoorbeeld van de VoorleesExpress).
- bureaus die weleens oppassen op het kindje van de bureaus.

We bieden in deze uitgave activiteiten en tips voor verschillende leeftijdscategorieën, namelijk 0-9 maanden, 10-24 maanden, 2-3 jaar en 4-6 jaar. Per leeftijdscategorie geven we telkens na wat algemene informatie suggesties voor activiteiten binnen de rubrieken Lezen & schrijven, Spelen en Praten & luisteren. Als je een uur met de kinderen hebt, probeer dan altijd tenminste één activiteit uit elke categorie te kiezen. Zo hou je het leuk voor jezelf en voor de kinderen.

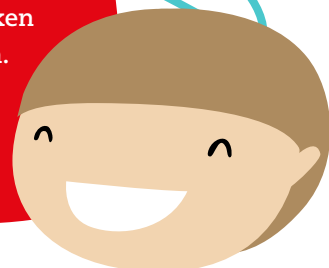
Lezen & schrijven

Samen boeken lezen en bekijken is een goede manier om de Nederlandse taal aan te bieden en te leren. We geven suggesties voor titels én tips om tijdens of na het lezen mee aan de slag te gaan.

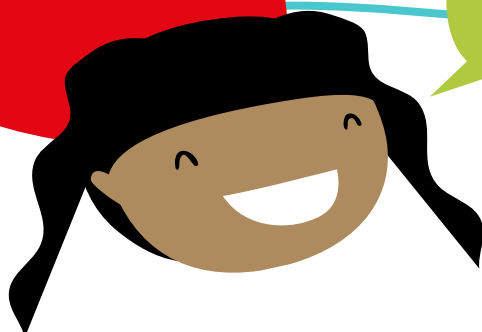
Spelen

Jonge kinderen leren door te spelen. Speel met de kinderen mee, terwijl je met ze praat. We doen suggesties voor rollenspellen, liedjes en andere spelletjes passend bij de leeftijd van het kind. Voor kinderen vanaf 3 jaar geven we ook tips over spelen met digitale media zoals interactieve prentenboeken en apps voor tablet of telefoon.

Praten & luisteren

Met jonge kinderen voer je nog geen echte gesprekken, maar het is wel belangrijk om veel tegen ze te praten. Maar wat zeg je dan? We geven suggesties hiervoor. En voor oudere kinderen geven we ideeën waarmee je op een laagdrempelige manier kinderen stimuleert om te praten en gesprekjes op gang kunt houden.

Over Taal- ontwikkeling en tweetaligheid

De hersenen van jonge kinderen zijn flexibel en heel goed in het oppikken van taal. Niet voor niets leerden we allemaal in onze eerste levensjaren onze moedertaal. Die eerste levensjaren zijn ook heel geschikt voor het leren van een tweede taal. Sterker nog, je kunt niet vroeg genoeg beginnen met het aanleren van een tweede taal. Zolang het kind daarnaast maar vaak en veel in de moedertaal wordt aangesproken.

Stille periode

Kinderen die ondergedompeld worden in een nieuwe taal, gaan meestal door een stille periode. In die periode praten ze niet of nauwelijks in de nieuwe taal. Ze nemen de nieuwe taal in zich op en leren veel. Pas als ze zich comfortabel voelen met de nieuwe taal zullen ze deze gaan uitproberen. Die stille periode kan soms wel maanden duren. Het is dan moeilijk om vooruitgang te zien, maar meestal blijkt uit observaties dat kinderen wel steeds meer begrijpen.

Heb je een anderstalig kind onder je hoede en praat het niet of nauwelijks? Blijf ze bij de activiteiten betrekken en zorg vooral dat ze heel veel Nederlands horen. Dan komt het praten waarschijnlijk vanzelf.

Moedertaal

Ouders kunnen hun kind het beste aanspreken en voorlezen in de taal die zij zelf het beste spreken en waar ze zich het prettigst bij voelen. Kinderen die gebrekkig Nederlands (of een andere taal) aangeboden krijgen, leren de taal niet op de juiste manier. Het advies aan ouders is dus altijd: spreek je eigen taal met je kinderen! Kinderen die thuis geen Nederlands leren (en hier wel opgroeien), kunnen daarnaast het best zo vroeg mogelijk Nederlands aangeboden krijgen. Dit kan bijvoorbeeld op de peuterspeelzaal, bij de burens of tijdens het voorleesuurkje in de bibliotheek.

Bron: www.meertalig.nl

d
g
f
a
b

Verschillende leeftijden

Heb je kinderen van verschillende leeftijden onder je hoede?

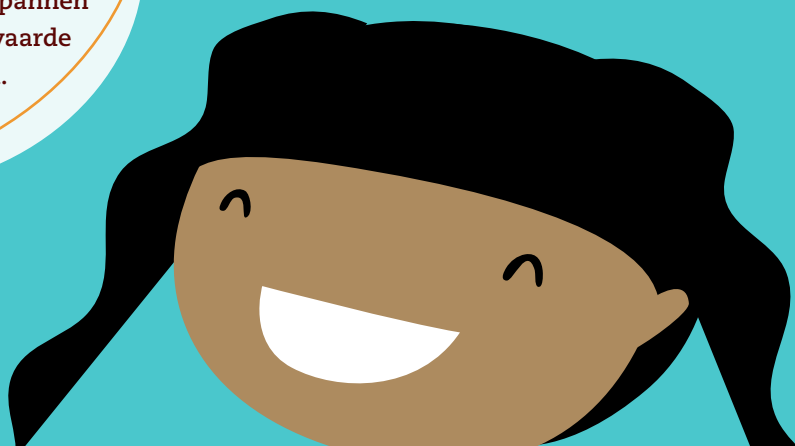
Jonge kinderen observeren graag. Laat kinderen tot 9 maanden er lekker bijzitten als je een boek leest met de oudere kinderen. Op schoot, of in een wipstoeltje of Maxi-Cosi. Geef ze eventueel een kartonboekje of knisperboekje in de handen om te ontdekken.

Ga je een boek uitkiezen, kies dan geen boek voor de oudste kinderen, maar ga voor een boek met een wat lager niveau en maak dat interessant voor de oudere kinderen door hen extra vragen te stellen.

Kinderen vanaf 3 jaar kun je een geanimeerd prentenboek laten kijken op een tablet of smartphone. Zo zijn ze een paar minuten zoet en kun jij de kleine kinderen wat meer aandacht geven. Beperk de schermtijd wel tot ongeveer 5 minuten.

Bron: www.opvoeden.nl

Bellenblazen is leuk voor jonge en oudere kinderen. Laat de jonge kinderen kijken en bellen lek prikken, terwijl de grotere kinderen blazen. Zo creëer je een fijne, ontspannen sfeer. En dat is een voorwaarde om te kunnen leren.

0-9
maanden

Ontwikkeling - algemeen

De eerste levensmaanden van een kind staan in het teken van ontdekken en controle krijgen over het lichaam. In de eerste drie à vier maanden leren kinderen bijvoorbeeld om zelf hun hoofdje op te tillen en een vuist te maken met hun hand. Een baby van vier tot acht maanden beweegt steeds meer en speelt met zijn voeten en ook interessante voorwerpen. Hij kijkt om zich heen, probeert dingen uit, stopt dingen in zijn mond en ontdekt zijn lichaam en de omgeving.

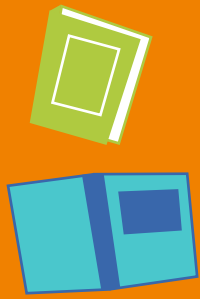
Taalontwikkeling - in de moedertaal

Om te kunnen praten, moet je natuurlijk weten hoe je je lichaam de juiste klanken laat maken. In de eerste paar maanden van hun leven oefenen kinderen hun stembanden door te huilen. Vanaf een maand of vier gaan ze ook andere geluiden maken: kraaien, brabbelen en klanken nabootsen. Langzaam leren ze dus hoe je kunt praten. Maar om te praten moet je ook weten wat je wilt zeggen. Hiervoor is het heel belangrijk dat er van jongs af aan veel met kinderen gepraat wordt. Zo stimuleer je de hersenen en leren kinderen door goed te luisteren beetje bij beetje hun moedertaal.

Bron: De taalontwikkeling van het kind,
Annemarie Schaerlaekens

Ahham
Laada!

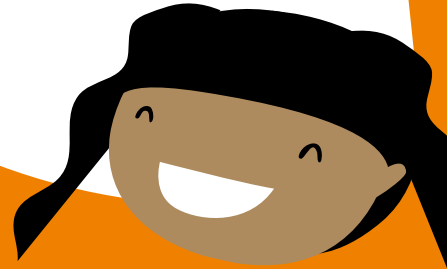
Lezen & schrijven

Voorbeelden van bruikbare boektitels:

- **Baby Ziet...**
Kijkboek met spiegeltje – WPG Uitgevers
Een boekje met speciale zwart-wit patronen die de waarneming stimuleren.
- **Kraken met kikker en zijn vriendjes – Max Velthuis**
Een knisperboekje van Kikker. Leuk voor de allerkleinsten om mee te spelen. En voor oudere kinderen een bekend personage waardoor ze zelf kunnen voorlezen aan de baby.
- **Badboekje Wie speelt er in het water? - Surya Sajnani**
Een badboekje in zwart-wit. Maak het boekje een beetje nat (bijvoorbeeld met een penseeltje) en er komen kleuren tevoorschijn.

Baby's lezen natuurlijk niet, maar kunnen wel boeken ontdekken en onderzoeken: ze kijken, luisteren, voelen en proeven. Daarom zijn kartonboekjes en knisperboekjes erg geschikt voor kinderen van deze leeftijd.

Kies ook boeken met veel **contrast**. De ontwikkeling van het zicht is bij baby's namelijk nog niet voltooid en contrasterende kleuren kunnen ze al wel goed zien. Kies voor afbeeldingen met weinig details en één afbeelding per pagina.

Spelen

- **Speel Kiekeboe.**
- **Neem voorwerpen mee om te onderzoeken.** Benoem wat het is en laat de kindjes deze onderzoeken met hun handen (bijvoorbeeld een knuffeltje, een sponsje of een zacht balletje).
- **Zing** kinderversjes en liedjes.
- **Blaas bellen** met een bellenblaas.

Spelen met kinderen van deze leeftijd is vooral aandacht geven. Zoek contact en vertel constant wat je aan het doen bent.

Praten & luisteren

- **Eerste gesprekjes:** Maakt een kindje geluidjes? Dan oefent het met praten. Praat rustig terug en laat dan een stilte vallen. Dan heeft het kindje de kans weer iets terug te 'zeggen'.
- **Wat zie je?** Ga samen met het kindje op ontdekkingstocht in de ruimte. Wat zie je allemaal om je heen? Wijs voorwerpen aan en benoem ze.

Heel jonge kinderen praten nog niet, maar communiceren wel! Ze gebruiken lichaamstaal, zoeken oogcontact en lachen naar je.

9-24
maanden

Ontwikkeling - algemeen

Een kind tussen de één en twee jaar wordt steeds beweeglijker. De eerste losse stapjes worden gemaakt, gevolgd door helemaal los lopen, rennen en klimmen. Kinderen ontdekken steeds meer dat zij een eigen wil hebben en hoe ze hun zin kunnen krijgen.

Taalontwikkeling - in de moedertaal

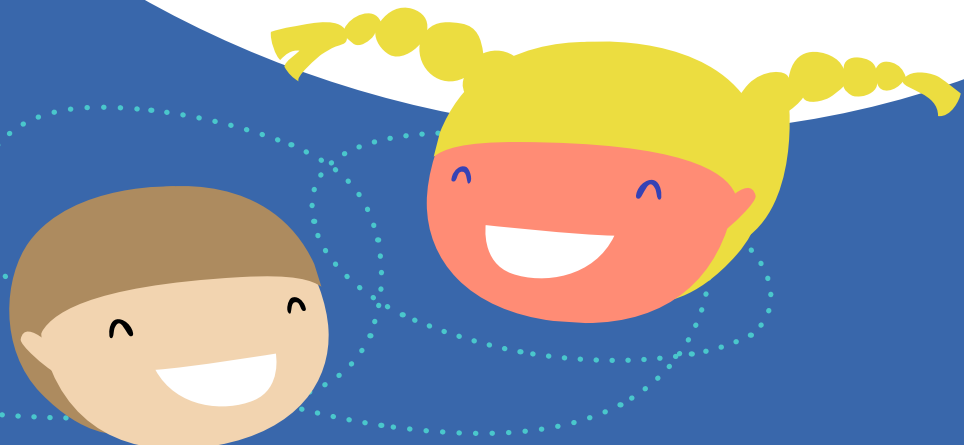
Kinderen van 9 maanden praten nog niet in herkenbare woorden, maar worden wel steeds handiger in communiceren. Ze wijzen, knikken nee (en soms ja) en maken gebaren. De geluiden die ze maken gaan steeds meer op woorden lijken.

Rond de eerste verjaardag kunnen de meeste kinderen een paar woordjes zeggen en dat worden er daarna snel meer. Er vindt een overgang plaats van brabbelen naar betekenisvol taalgebruik.

De meeste kinderen zijn 1,5 jaar als ze woorden gaan combineren en zo een begin maken met praten in zinnen.

Het aantal woorden waar kinderen de betekenis van kennen, is veel groter dan het aantal woorden dat ze zelf gebruiken. Kinderen van 1,5 jaar kunnen vaak al kleine opdrachtjes uitvoeren en vinden dat ook leuk om te doen.

Bron: De taalontwikkeling van het kind,
Annemarie Schaerlaekens.

Lezen & schrijven

Geef de kinderen de ruimte om te reageren op wat je voorleest: las een korte pauze in en kijk daarbij het kindje aan. Ga in op de reacties.

Bron: www.Boekstart.nl

Voorbeelden van bruikbare boektitels:

- **Van hond tot huis - Jane Ormes.** Eerste woordjes.
Een eerste-woorden boekje dat goed aansluit bij de belevingswereld van jonge kinderen. De doorkijkjes naar de volgende pagina maken het extra leuk om het boekje te verkennen.
- **De boerderij - Marion Billet.** Of een ander geluidenboekje van uitgeverij Clavis.
Geluidenboekje met knopjes die makkelijk in te drukken zijn door kleine vingertjes. Op de pagina's zijn ook vormpjes uitgesneden, die de kindjes met hun vingertjes kunnen ontdekken.
Tijdens het lezen: Doe zelf ook de geluiden na die de dieren maken. Moedig het kind aan om dit ook te doen.
- **Mijn handen dansen & Mijn mondje is een rondje - Riet Wille (tekst) en Ingrid Godon (tekeningen)**
In dit boekje staan bewegingen die kinderen met hun handjes en mondje na kunnen doen.
Tijdens het lezen: Doe samen met de kinderen de bewegingen na. Ook leuk met oudere kinderen.
- **Beestje, waar ben je? - Ingela P. Arrhenius.** Flapjesboek waarin kinderen telkens een ander beestje onthullen door het flapje op te tillen. Ook bij dit boekje is het natuurlijk leuk om de dierengeluiden na te doen.
- **Joepie Joepie – Marijke ten Cate.** Kartonboekje met cd. Twaalf bekende kinderliedjes met mooie rustige tekeningen en bijbehorende cd (voor wie de liedjes niet kent of liever niet zelf zingt).

Spelen

- **Hoofd, schouders, knie en teen** (met bijbehorende bewegingen). Je kunt dit doen met het kindje op schoot. Pak de handjes vast en wijs de lichaamsdelen aan.
- **Bouw samen een toren van blokken.** Vertel wat je doet. Hoe zien de blokken eruit? (vorm, kleur, grootte)
- **Zet muziek op en ga samen dansen en zingen.** Kinderliedjes zijn leuk, vooral als je de tekst mee kunt zingen. Andere muziek is ook prima.

Praten & luisteren

- **Ontdek samen** alledaagse voorwerpen zoals een wasknijper, een bakje met een dekseltje, een sleutelbos of een tas met rits.
Blijf benoemen wat je ziet en wat je doet.
- **Is het kindje aan het brabbelen of babbelen? Praat dan terug:**
"O ja? Gezellig hè, om hier te zijn? Wat ga je nog meer vertellen?"

Maakt een kindje een grammaticaal foutje of zegt het een woord verkeerd? Herhaal het dan op de juiste manier. Bijvoorbeeld: Kind: "Tattor". Jij: "Ja inderdaad, een tractor. Wat goed van jou!"

2-3
jaar

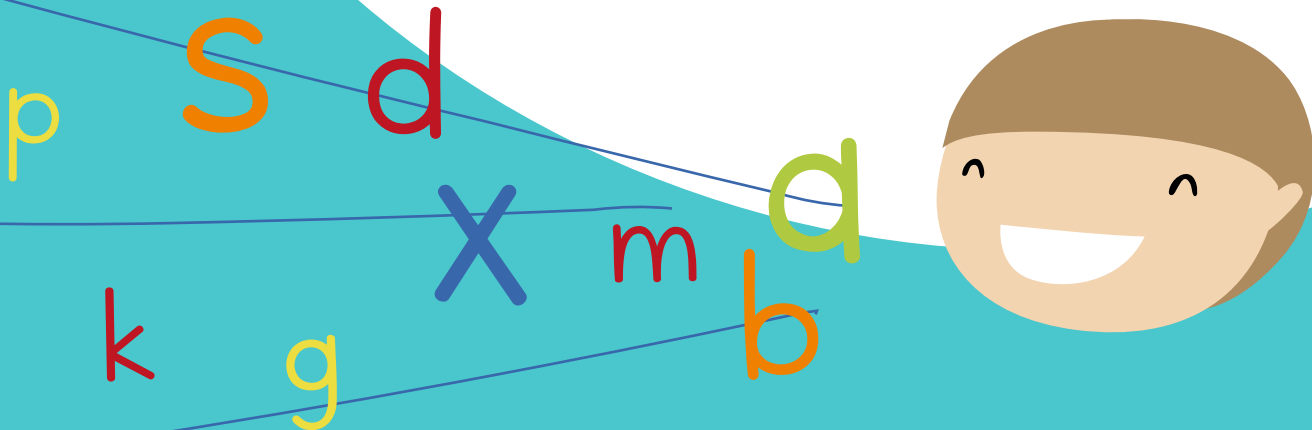
Ontwikkeling - algemeen

Op tweejarige leeftijd zijn de meeste kinderen nog erg op zichzelf gericht. Speelgoed delen is moeilijk en omgaan met tegenslagen soms ook. Maar de ontwikkelingen op sociaal vlak gaan snel in deze periode. Kinderen van 3 jaar leren regels, gaan vriendjes maken en ontwikkelen zelfkennis en zelfvertrouwen.

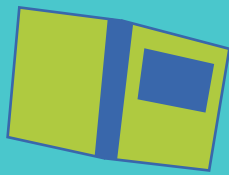
Taalontwikkeling - in de moedertaal

Kinderen van 2 jaar maken steeds langere zinnen; de zogeheten telegramstijl verdwijnt. Ze begrijpen eenvoudige aanwijzingen en leren begrippen, zoals groot en klein, te gebruiken. Driejarigen maken steeds langere zinnen en vertellen verhaaltjes. Eenvoudige vragen kunnen ze beantwoorden. Voor vreemden is het kind steeds beter te verstaan en te begrijpen. De woordenschat groeit explosief.

Bron: De taalontwikkeling van het kind, Annemarie Schaerlaekens

Lezen & schrijven

Voorbeelden van bruikbare boektitels:

- **Het boze boek - Cédric Ramadier.** Voorleesboek waarin de kinderen een boos boek helpen om weer rustig te worden. Tijdens het lezen: Kunnen de kinderen ook boos kijken? En blij? Na het lezen: Bespreek verschillende emoties (eventueel met het boek Vrolijk – Mies van Hout). Teken samen poppetjes met verschillende gezichtsuitdrukkingen.
- **Raad eens hoeveel ik van je hou - Sam McBratney & Anita Jeram.** Voorleesboek over een haasje dat wil uitbeelden hoeveel hij van zijn vader houdt. Tijdens het lezen: Doe samen met de kinderen de bewegingen na.
- **Heb jij misschien olifant gezien? – David Barrow.** Voorleesboek over een olifant die zich gaat verstoppen. Na het lezen: Verstoppertje spelen of een voorwerp verstoppen dat de kinderen vervolgens moeten zoeken.
- **Van cirkel en vierkant. Vormen - Xavier Deneux.** Een boek over vormen (vierkant, cirkel maar ook minder voorkomende vormen zoals kegel, ovaal en ruit). Na het lezen: Knutselen met vormen. Ook geschikt voor oudere kinderen.
- **Thuis bij Muis - Pauline Baartmans.** Een rustig en lief boek over een muis en zijn knuffelbeer. De tekst op rijm leest lekker voor en de onderwerpen van de verhaaltjes zijn heel toegankelijk voor twee- tot driejarigen. Zo gaat Muis koekjes bakken, naar buiten in de regen, verstoppertje spelen, een fietstochtje maken, in bad en naar bed. Na het lezen: Bekijk samen de (gratis) app Thuis bij Muis.

Spelen

- **Raadspelletje:** Neem een paar kleine voorwerpen mee, benoem ze één voor één en verstop ze dan onder een theedoek. Haal één voorwerp weg zonder te laten zien welke. Haal de theedoek weg en laat de kinderen raden wat je hebt weggepakt. Begin met 2 voorwerpen en maak het steeds een beetje moeilijker.
- **Sorteren:** Zorg voor een doos kralen of knopen. Ga deze samen met de kinderen sorteren, bijvoorbeeld op kleur, grootte of vorm.
- Vanaf 3 jaar: Op www.wepboek.nl staan geanimeerde prentenboeken die je zonder inloggegevens kunt bekijken. Op <https://www.zappelin.nl/het-zandkasteel> staan leuke, educatieve filmpjes. Ben je in de bibliotheek? Vraag dan naar Bereslim en De Voorleeshoek.

Praten & luisteren

- **Kijk samen naar een praatplaat** (bijvoorbeeld beschikbaar op www.kleuteridee.nl). Benoem wat je ziet en wijs het ook aan. Geef makkelijke concrete opdrachten: Zie jij een kikker? Waar is de zon?
- **Praat via een handpop of een knuffel met het kindje.** Durven ze een handje te geven of met de pop te knuffelen? Waar zitten de ogen, oren, haren van de pop? En waar zijn die van het kindje?

4-6
jaar

Ontwikkeling - algemeen

Kinderen van 4 tot 6 jaar hebben een goede controle over hun lichaam. Vanaf 4 jaar gaan kinderen naar school. Ze worden zelfstandiger en hebben steeds meer contact met leeftijdsgenoten. Hierdoor leren ze ook omgaan met regels en conflicten. Rollenspellen zijn een goeie manier om situaties uit het echte leven onder de knie te krijgen.

Taalontwikkeling - in de moedertaal

De woordenschat breidt zich snel uit en zinnen worden steeds langer. Een vijfjarige beheerst zijn moedertaal over het algemeen als volwaardig communicatiemiddel. Rond 9 à 10 jaar spreken de meeste kinderen hun moedertaal op hetzelfde niveau als volwassenen.

Bron: De taalontwikkeling van het kind, Annemarie Schaerlaekens

Lezen & schrijven

Voorbeelden van bruikbare boektitels:

- **Wolkje - Anne Booth.** Een vrolijk prentenboek over een wolkje dat verschillende vormen aanneemt en iedereen blij wil maken. Na het voorlezen: spelen met watten of teken een regenboog.
- **Nederland - Charlotte Dematons.** Een zoekboek waar je eindeloos in kunt blijven kijken. Wat zie je allemaal? Een aantal elementen komt op elke plaat terug (een ballon, de kameleon, een reiger, een boskabouter en een verwijzing naar een kinderliedje). Kun je die ook vinden?
- **Het grote boek van Elmer - David Mckee.** Vrolijke, positieve voorleesverhalen over herkenbare thema's zoals anders zijn, angst, knuffels en weglopen. Tijdens het lezen: De kleurrijke platen lenen zich goed voor gesprekjes omdat er veel op te ontdekken valt. Of ga naar YouTube en zoek het liedje Zeg ken je Elmer.

Herhaling is erg belangrijk bij het leren van een taal. Een boek kan meerdere keren worden voorgelezen; dat zorgt juist voor een beter begrip van de tekst.

Staat in een tekst een moeilijk woord? Pas de tekst niet aan, maar leg de moeilijke woorden uit. Hou de kinderen tijdens het lezen goed in de gaten. Kunnen ze het verhaal nog volgen of zijn ze afgehaakt?

Spelen

- Speel "Ik zie, ik zie wat jij niet ziet en het rijmt op...".
- Speel **Wie ben ik?** door zelf dieren, beroepen of dingen uit te beelden. Denk aan een vogel, muis, leeuw, agent, buschauffeur of fiets. Laat de kinderen raden. Kunnen de kinderen ook dieren nadoen?
- **Zoek online een instructie voor vliegtuigjes vouwen** en doorloop deze samen stap voor stap. Doe daarna een wedstrijd: Wie kan het verst gooien? Wie kan het hoogst gooien?
- Bekijk samen een **digitaal prentenboek**, bijvoorbeeld via Berenslim of De Voorleeshoek (beide gratis te bekijken in de bibliotheek).
- **Download de app NPO Zappelin.** De app zit vol gratis video's, verhaaltjes, spelletjes en liedjes.

Rijmen is een belangrijke vaardigheid. Door te rijmen leren kinderen klanken onderscheiden en dat hebben ze nodig als ze leren lezen. Spelletjes met rijmwoorden, boeken met gedichten en verhalen op rijm zijn dus niet alleen leuk, maar ook erg zinvol om aan te bieden.

Bron: Liefde voor letters.

Praten & luisteren

- **Gebruik voorwerpen die in de ruimte aanwezig zijn en verzin daarmee samen een verhaal.** Begin met: Er was eens een ... en die hield van .... Op een dag...
- **Kijk samen naar een praatplaat** (bijvoorbeeld beschikbaar op www.kleuteridee.nl) en benoem wat je ziet. Stel ook vragen die uitnodigen om te vertellen, bijvoorbeeld: "Waar denk je dat dit jongetje naar toe gaat?".
- **Maak samen een boodschappenlijstje.** Zeg bijvoorbeeld dat je een feestje geeft en laat het kind bedenken wat er dan nodig is. Schrijf dit op een briefje of maak er samen een tekening van.

Colofon

Tekst: Goswin Konings
en Marloes Antens (Cubiss).

Vormgeving: Studio Droombeeld.

**Neem voor meer informatie
contact op met:** Goswin Konings
(E: g.konings@cubiss.nl |
T: 06 24 79 43 30) of Marloes Antens
(E: m.antens@cubiss.nl |
T: 06 14 14 54 83).

© September 2019

www.cubiss.nl

Provincie Noord-Brabant